

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Плященко С.И., Сидоров В.Т. Стрессы у сельскохозяйственных животных / С.И Плященко, В.Т Сидоров. –М.: Агропромиздат, 1987.-192с.
2. А.с. 1500227 СССР, МПК А01 К. Способ отбора свиней / Коваленко В.П., Иванов В.А., 1989, Бюл. № 3.- 4с.
3. Великжанин В.И. и др. Азбука элементов и актов поведения/В.И. Великжанин // - В сб.:Методические рекомендации по изучению поведения сельскохозяйственных животных, Л., 1975, вып.І, с.10 – 14.
4. Карпюк С. А. Определение белковых фракций сыворотки крови экспресс-методом / С. А. Карпюк // Лабораторное дело. — 1962. — № 7. — С. 48—64.
5. Кондрахин И. П. Клиническая лабораторная диагностика в ветеринарии / И. П. Кондрахин, Н. В. Курилов, А. Т. Малахов. — М.: Агропромиздат, 1985. — 287 с.
6. Плохинский Н. А. Биометрия / Н. А. Плохинский. — М.: Изд-во Моск. унта, 1970. — 366 с.
7. Гулько Е.Ю. Стресс-реактивность, продуктивность и интерьер свиней: дис. ... канд. с.-х. наук: 06.02.01/ГулькоЕвгений Юрьевич.-п. Персиановский, 2003.-166с.
8. Кухно А.А. Взаимосвязь этологии с продуктивностью и резистентностью свиней мясных типов: дис. ... канд. с.-х. наук: 06.02.01/ Кухно Алексей Алексеевич .-п. Персиановский, 2003.-189с.

УДК 636.082.22:636.4**ОЦІНКА ТИПІВ УСПАДКУВАННЯ ПОЛІГЕННООБУМОВЛЕНИХ
ОЗНАК ПРОДУКТИВНОСТІ СВИНОМАТОК***Коваленко Т.С. – к. с.-г. наук, асистент ХДАУ*

Стан вивчення проблеми. Виходячи з сучасних теоретичних уявлень, основним критерієм розробки селекційних програм у тваринництві є визначення типів успадкування ознак відтворювальних і продуктивних якостей. У зоотехнічних дослідженнях використовуються показники трьох типів успадкування – адитивне (проміжне), домінування в потомстві спадковості батьківського або материнського організму (породи, лінії), а також наддомідування – переважання ознак кращої батьківської або материнської форми. Останній тип успадкування відноситься до прояву гетерозисного ефекту і на його базі ґрунтується система міжпородного схрещування, породно-лінійної і міжлінійної гібридизації [1].

Дослідженнями ряду авторів [2] встановлено, що за адитивним типом переважно успадковуються соматичні ознаки тварин, анатомічний склад організмів, ефект домінування проявляють енергія росту, оплата корму, м'ясо-сальні якості тварин. Тоді як відтворювальні якості тварин успадковуються потомством переважно за типами домінування і наддомінування.

Серед компонентів фенотипової дисперсії ознак також визначаються материнські ефекти, які обумовлені особливостями і рівнем розвитку ознак материнської породи.

Розроблено основні принципи розробки селекційних програм залежно від типу успадкування ознак:

- Адитивний тип успадкування – за якого родинні форми повинні бути контрастні за основною ознакою продуктивності з більшим їх проявом у батьківській лінії, породі як такій, що має вищий коефіцієнт розмноження. Материнські лінії можуть мати значення ознаки на рівні середніх значень для популяції, але при цьому відрізняються високими відтворювальними якостями.

- Домінування і наддомінування - основним критерієм добору родинних пар є їх поєднуваність, комбінаційна здатність, що впливає на прояв високого ефекту гетерозису у потомства. Для цього постійно проводять випробування ліній і порід на поєднуваність і визначають ефекти загальної і специфічної комбінаційної здатності[3]

Останнім часом у свинарстві використовують кращий світовий генофонд свиней великої білої породи (англійської, датської, французької селекції) і спеціалізованих м'ясних порід (ландрас, дюрок, п'єтрен) для схрещування і породно-лінійної гібридизації. Тому важливого значення набувають дослідження типів успадкування ознак помісним і гібридним потомством та визначення факторів, які обумовлюють їх продуктивність з вихідними породами[4].

Матеріал та методика досліджень. Дослідженнями визначено вплив ефектів адитивного типу (a), материнського (m) та прояву гетерозису (h) в процесі отримання гібридного потомства порід велика біла (материнська порода) і дюрок (батьківська порода) різної частки спадковості, отриманих при промисловому, зворотному та поглинальному схрещуванні з поліпшуючою породою.

Загальна схема досліджень наведена на рис. 1.

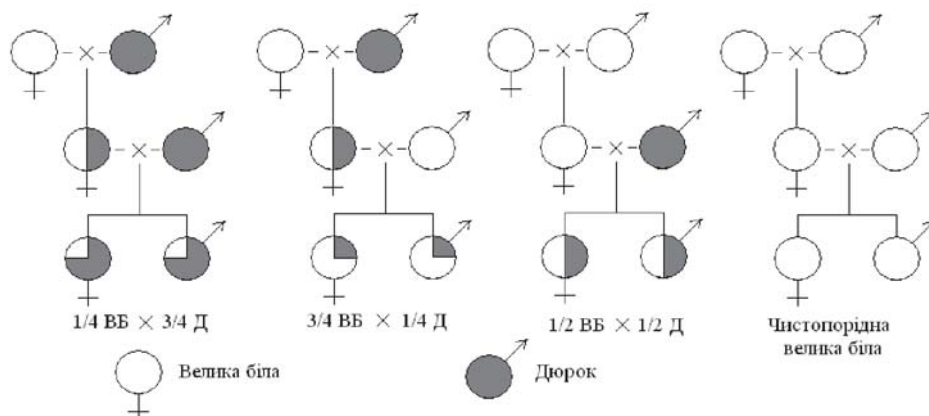

Рисунок 1. Схема схрещування двох порід для розрахунку адитивного, материнського і гетерозисного ефекту

Результати досліджень. Досліджувалися репродуктивні якості маток (багатоплідність, великоплідність, молочність, збереженість молодняку), відгодівельні якості – вік досягнення живої маси 100 кг, середньодобовий приріст, витрати кормів на 1 кг приросту, показники м'ясної продуктивності.

Показники продуктивності особин різного генотипу представлені в таблицях 1 і 2.

Таблиця 1 - Відтворювальні якості свиноматок різних генотипів

Генотипи	Багато-плідність, гол.	Велико-плідність, кг	Моло-чність, кг	Середня маса 1 голови на час відлучення в 42 добовому віці, кг	Збереже-ність, %
Велика біла	10,6±0,39	1,45±0,03	50,07±0,9	12,67±0,7	85,2
Дюрок	8,73±0,22	1,57±0,03	45,58±0,9	12,60±0,2	82,2
1/2ВБх1/2Д	11,04±0,23	1,50±0,02	45,11±0,9	12,91±0,2	86,6
1/4ВБх3/4Д	10,13±0,17	1,58±0,03	51,0±0,9	13,41±0,2	93,1
3/4ВБх1/4Д	10,33±0,18	1,48±0,02	50,07±0,9	12,70±0,1	91,1

Відповідно до таблиці 1, відтворювальні якості свиноматок порід велика біла та дюрок знаходяться на належному рівні. Помісні свиноматки значно переважали маток вихідних порід за показниками багатоплідність, великоплідність, середня маса 1 голови на час відлучення та збереженість.

Таблиця 2 - Відгодівельні якості молодняку

Генотипи	Середньодобовий приріст, г	Вік досягнення живої маси 100 кг, діб	Витрати кормів на 1 кг приросту, корм. од.
Велика біла	708,64±31,6	190,08±3,2	3,88±0,07
Дюрок	692,12±20,3	205,6±3,6	3,91±0,05
1/2ВБ х 1/2Д	739,00±28,6	182,00±3,1	3,71±0,10
1/4 ВБ х 3/4 Д	759,00±25,4	178,00±2,01	3,55±0,03
5/4ВБ х 1/4Д	681,40±14,2	188,3±3,3	4,05±0,12

У таблиці 2 приведені показники відгодівельних якостей тварин порід велика біла та дюрок і їх помісей. Помісні тварини значно переважали вихідні форми за показниками середньодобового приросту та витрати кормів на 1 кг приросту.

Результати досліджень наведено в таблиці 3. Встановлено, що адитивний ефект дії генів більшою мірою проявляється за ознаками молочності маток (4,12%), збереженості поросят (4,61%), великоплідністю (13,33%) та масою гнізда при відлученні (11,26%). Материнський ефект також вищий за ознакою молочності маток(+2,48 кг, 5,49%) і збереженістю поросят (+5,20%, 6,00%).

Що стосується прояву гетерозисного ефекту, то його позитивний ефект виявився переважно за показником багатоплідності маток і склав 12,04% порівняно з материнською породою (велика біла). Отримані результати підтверджують теоретичні уявлення щодо зв'язку багатоплідності з гетерозиготністю окремих особин, ліній, родинних форм за поліморфними і полігеннообумовленими ознаками.

Таблиця 3 - Ефекти дії генів при міжпородному схрещуванні (відтворювальні якості свиноматок)

Показник		Ефект		
		адитивний	материнський	гетерозисний
Багатоплідність	голів	-0,4	-0,49	1,13
	%	-3,62	-4,44	12,04
Великоплідність	кг	0,20	0,005	-0,055
	%	13,33	0,33	-3,67
Молочність маток	кг	1,86	2,48	-8,37
	%	4,12	5,49	-18,55
Збереженість поросят	±%	4,00	5,20	-5,80
Маса гнізда на час відлучення у 42 добовому віці	кг	13,90	0,60	1,45
	%	11,26	0,05	1,17

Висновок: Таким чином, знаючи досліджені закономірності успадкування кількісних ознак, селекціонер може передбачити результати проведених схрещувань тварин і можливість прояву гетерозису в наступному поколінні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Коваленко В.П. Перспективи свиноводства. / В.П. Коваленко., В.Г. Пелых, В.М. Рябко – Херсон: Айлант, 2000. – 84 с.
2. Алтухов Ю.П. Генетические процессы в популяциях. / Ю.П. Алтухов // – М.: Наука, 1983. – 324 с.
3. Басовський М.З., Коваленко В.П., Буркат В.П., Вінничук Д.Т. Розведення сільськогосподарських тарин – Біла Церква, 2001. -400 с.
4. Д.І. Барановський, В.І. Герасимов та ін. Генофонд свійських тварин – Харків: Еспада, 2005. – 400 с.

УДК 636.4.082.062.

ВПЛИВ ВЕЛИКОПЛІДНОСТІ ТА КОМПЕНСАТОРНОГО РОСТУ НА ДИНАМІКУ ЖИВОЇ МАСИ ПОРОСЯТ У РАНЬОМУ ОНТОГЕНЕЗІ

*Пелих В.Г. – д.с.-г.н., професор,
Чернишов І.В. – к. с.-г. наук,
Левченко М.В. – аспірант, Херсонський ДАУ*

Постановка проблеми. Видові особливості росту свиней необхідно враховувати при розробці наукових основ підвищення скоростиглості, м'ясних якостей тварин різних генотипів[2,6,8].

На сучасному етапі розвитку свинарства важливу роль відіграє вивчення питання компенсаторного росту та його взаємозв'язок із технологією утримання, годівлею та біологічними особливостями свиней[3].

Стан вивчення проблеми. Підвищення продуктивних якостей свиней значною мірою обумовлено розробкою теоретичних і практичних питань, що спрямовані на вивчення закономірностей росту свиней з використанням нових